

Ю.В. Вашечко, здобувач кафедри фінансів*

Харківський національний аграрний університет ім. В.В Докучаєва

МЕТОДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті були розглянуті методичні підходи щодо оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Проведений порівняльний аналіз інвестиційної привабливості за матричною методикою та методом групових коефіцієнтів на прикладі групи аграрних підприємств Харківської області. Доведено, що вказані методики дають суперечливі результати і мають не точності в оцінці. Запропоновано шляхи їх удосконалення для отримання максимально достовірної інформації про сільськогосподарське підприємство як об'єкт інвестування.

Ключові слова: *інвестиційна привабливість, інвестиції, методичні підходи, матрична методика, метод комплексних групових коефіцієнтів, фінансовий стан.*

Постановка проблеми. Матеріально-ресурсне забезпечення аграрного виробництва, його ефективний розвиток в умовах ринкової економіки прямо залежить від обсягу, структури та напрямку інвестицій. Достатність інвестиційних ресурсів є запорукою оновлення та вдосконалення матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва, підвищення його ефективності, зростання зайнятості та добробуту сільських територій та забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору в цілому.

Для сьогодення України, в умовах економічної та політичної нестабільності, актуальною є проблема вибору для інвестування аграрних підприємств, що мають найкращі перспективи розвитку і зможуть забезпечити високу ефективність вкладеного капіталу. Основою такого вибору є оцінка інвестиційної привабливості об'єкта інвестування, яка повинна дати відповідь на запитання куди, коли і скільки ресурсів може спрямувати інвестор для отримання максимально ефекту від інвестицій.

* Науковий керівник – завідувач кафедри фінансів, д-р екон. наук, професор О.В. Олійник

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В економічній літературі поняття сутності й аналізу основних підходів щодо оцінки інвестиційної привабливості розглядалися у низці робіт відомих вчених, зокрема: І.І. Вініченка [1-3], А.В. Мєшкова [4], О.І. Гуторова [5], К.М. Мамонової [6] та інших. Аналіз тематичної літератури виявив зростаючий інтерес до проблеми вибору методичного підходу оцінки інвестиційної привабливості аграрного підприємства.

На даний час не має єдиного підходу щодо визначення сутності інвестиційної привабливості та методики, яка б всебічно охарактеризувала досліджуваний об'єкт. Значна частина питань, пов'язаних з оцінкою інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств ще залишається не розкритою і потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження та удосконалення існуючих методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості на прикладі сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу досліджень. Інвестиційна привабливість підприємства – це характеристика об'єкта майбутнього інвестування з урахуванням сукупності факторів зовнішнього і внутрішнього впливу, перспективності, вигідності, ефективності й прийняттого рівня ризику вкладання інвестицій у його розвиток [6].

В даний час економічній науці відомо безліч методичних підходів оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Існуючі підходи копіюють досвід закордонних країн, деякі з них адаптовані до сучасних умов, але вони досить слабо працюють у сучасній практиці. Багато з них не враховують особливості діяльності саме аграрних підприємств, що призводить до отримання некоректних результатів оцінки, які не дають вичерпної та правдивої інформації про об'єкт дослідження.

Враховуючи на велику кількість підходів і методів визначення привабливості підприємств, необхідно вдатися до їх порівняльної оцінки, яка на практиці дозволить зробити вірний вибір методичного підходу і сформуванню об'єктивну характеристику підприємства.

Для оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських акціонерних товариств Харківської області було використано два методичні підходи: матрична методика та метод комплексних групових коефіцієнтів.

Матрична методика побудови моделі формування інтегрального показника, була розроблена Вініченком І.І. [1], на яку ми спиралися в нашому дослідженні. Дана методика ґрунтується на використанні розрахункових значень показників, що характеризують фінансово-майновий стан підприємства, ефективність використання його ресурсів, а

також якісні характеристики: професійні здібності керівництва, галузеву та регіональну приналежність підприємства, стадію життєвого циклу. У матричній моделі формується набір критеріїв, які дають змогу оцінити інвестиційну привабливість підприємств. Такий набір критеріїв передбачає проведення аналізу показників виробничо-фінансового стану підприємства $F_1(x_1...x_6)$ та його інвестиційного потенціалу $F_2(x_7...x_{14})$, які допомагають комплексно здійснити процес оцінювання.

Щоб сформувати узагальнюючий показник $F_1(x_1...x_{14})$, необхідно визначити пріоритети і впорядкувати варіанти рішень у певній методологічній послідовності. Для відображення цього показника використовується матрична форма.

Розраховані показники дають змогу алгоритмізувати процес знаходження значень елементів матриці E [1]. Відповідно до цього інвестиційно привабливим треба вважати підприємство зі стійким фінансовим станом, тобто у випадку, якщо сума елементів усіх шести рядків матриці E має дорівнювати 17 або 14. У разі, якщо сума елементів матриці E менша за 14, можна зробити висновок, що дане підприємство не є привабливим як об'єкт інвестування.

Загальний показник фінансової стійкості підприємств формується за допомогою вагового коефіцієнта P .

1. Критерії визначення фінансового стану аграрного підприємства за матричною методикою

Кризовий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Стійкий фінансовий стан
якщо $K_n \leq 2$, то $P_{11} = 0$	якщо $K_n \leq 13$, то $P_{12} = 0,5$	якщо $14 \leq K_n \leq 17$, то $P_{13} = 1$

Джерело: за джерелом [1]

Визначення показників інвестиційного потенціалу $F_2(x_7...x_{14})$ пропонується здійснювати шляхом проведення детальної аналітичної роботи експертним методом, використовуючи при цьому теорію вагових коефіцієнтів.

Використовуючи перелік професійних здібностей керівництва підприємств за ваговими коефіцієнтами, можна визначити відповідний рівень професійних здібностей його керівництва (табл. 2).

2. Критерії рівнів професійних здібностей керівництва аграрного підприємства за матричною методикою

Рівні	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Інтервали зміни вагових коефіцієнтів	$0 < k_{\text{прф}} \leq 0,4$	$0,4 < k_{\text{прф}} \leq 0,6$	$0,6 < k_{\text{прф}} \leq 1$
Відповідний ваговий коефіцієнт	$K_{15}=0$	$K_{25}=0,1$	$K_{35}=0,2$

Джерело: за джерелом [1]

Таким чином, можна скласти таблицю рейтингу підприємства як об'єкта інвестування. В основі такого рейтингу лежить набір відповідних коефіцієнтів, які отримують оцінку в балах, що залежить від значення цього коефіцієнта як критерію оцінки та відповідного йому вагового значення. Сума цих балів за всіма коефіцієнтами дає підставу віднести підприємство до того чи іншого рівня.

Проаналізувавши отримані рейтингові рівні, отримаємо загальну таблицю рівня якісних показників (табл. 3).

3. Критерії рівнів якісних показників оцінки інвестиційної привабливості за матричною методикою оцінки інвестиційної привабливості

Низький рівень якісних показників	Середній рівень якісних показників	Високий рівень якісних показників
$0,3 \leq k \leq 0,5$	$0,5 < k \leq 0,6$	$0,6 < k \leq 1$
$K_{\text{мін}}$	$K_{\text{доп}}$	$K_{\text{макс}}$

Джерело: за джерелом [1]

Наступним етапом визначення рівня інвестиційної привабливості є підсумовування якісних показників за формулою:

$$K_{25} + K_{\text{доп}} < F_2(x_7 \dots x_{14}) \leq K_{35} + K_{\text{макс}}, \text{ де} \quad (1)$$

$K_{25} + K_{\text{доп}} = 0,1 + 0,5 = 0,6$. Цю суму позначаємо через $F_{2\text{мін}}(x_7 \dots x_{14})$.
 $K_{35} + K_{\text{макс}} = 0,2 + 1 = 1,2$. Цю суму позначаємо через $F_{2\text{макс}}(x_7 \dots x_{14})$.

Враховуючи наведені вирази, отримаємо:

$$F_{2\text{мін}}(x_7 \dots x_{14}) < F_2(x_7 \dots x_{14}) \leq F_{2\text{макс}}(x_7 \dots x_{14}) \quad (2)$$

Формування узагальненого показника оцінки інвестиційної привабливості підприємств проводиться шляхом підсумовування його складових.

Якщо врахувати $F_{2\text{мін}}(x_7...x_{14}) < F_2(x_7...x_{14}) \leq F_{2\text{макс}}(x_7...x_{14})$, а також значення P_{12} та P_{13} , отримаємо вираз для оцінки допустимого рівня інвестиційної привабливості аграрних підприємств:

$$F_{2\text{мін}}(x_7...x_{14}) + P_{12} < F(x_1...x_{14}) \leq F_{2\text{макс}}(x_7...x_{14}) + P_{13} \quad (3)$$

Отже, підприємства будуть інвестиційно привабливими, якщо буде виконуватись наступна умова:

$$1,1 < F(x_1...x_{14}) \leq 2,2 \quad (4) [2]$$

В нашому дослідженні дана методика була апробована на групі сільськогосподарських акціонерних товариств Харківської області.

4. Узагальнюючий показник оцінки інвестиційної привабливості за матричною методикою по групі сільськогосподарських підприємств Харківської області у 2013 р.

Підприємство	Рівень інвестиційної привабливості	Ранг
ПАТ "Племінний завод" (Зміївський р-н)	2,1	1
ПАТ "Лозівське" (Лозівський р-н)	2	2
ПАТ "Таверівське" (Богодухівський р-н)	2	2
ПАТ "Ульяновське" (Богодухівський р-н)	1,8	3
ПАТ "Підсереднє" (Великобурлуцький р-н)	1,5	4
ПАТ "Известия" (Близнюківський р-н)	1,4	5
ПАТ "Федорівське" (Великобурлуцький р-н)	1,3	6
ПАТ "Вербівське" (Балаклеївський р-н)	1,3	6
ПАТ "Слобожанський" (Чугуївський р-н)	1,3	6
ПАТ "Насіння-Красноград" (Красноградський р-н)	1,3	6
ПАТ "Насінневе" (Кегичівський р-н)	1,2	7
ПАТ "Сад 1" (Богодухівський р-н)	1,2	7
ПАТ "Сад 2" (Харківський р-н)	1,2	7
ПАТ "Ізюмське" (Ізюмський р-н)	1,2	7

Джерело: розраховано автором на основі статистичної звітності підприємств

З отриманих даних, можна зробити висновок, що найбільш інвестиційно привабливим підприємством для потенційного інвестора у досліджуваній групі за матричною методикою є ПАТ «Племінний завод»,

узагальнений показник інвестиційної привабливості якого на рівні 2,1 максимально наблизився до встановленого.

На нашу думку, в даній методиці не враховується умова отримання від’ємного значення показника. В багатьох випадках умова тенденції підвищення показника виконується, але значення коефіцієнта від’ємне. Так постає питання чи може інвестиційно привабливе підприємства мати від’ємні значення по таких важливих показниках як фінансова стійкість, рентабельність, прибутковість та інші. Це не є характеристикою стійкого фінансового стану підприємства, яке претендує на високий рівень інвестиційної привабливості. Виходячи з цього, вважаємо за доцільне по показникам, які мають від’ємні значення в матричній моделі ставити оцінку нуль.

У процесі дослідження оцінки інвестиційної привабливості було використано метод комплексних групових коефіцієнтів, запропонований Мешковим А.В. [4]. В даній методиці прибутковість, фінансова стійкість, ліквідність, ділова активність, кадровий потенціал є основними напрямками, що аналізуються під час визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства. На базі розрахованих фінансових коефіцієнтів визначається рейтинг кожного окремого показника як результат співставлення його із максимальним або нормативним значенням, потім формуються загальні річні рейтинги підприємства з урахуванням ваги окремих показників (формула 5).

П’ять основних складових формули 5 отримали назву узагальнюючих групових показників по j-му підприємству, що враховують вагові коефіцієнти: $E_{zag j,k}$ (по групі показників рентабельності діяльності підприємства), $B_{zag j,k}$ (по групі показників ділової активності), $L_{zag j,k}$ (по групі показників фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності), $P_{zag j,k}$ (по групі показників майнового стану) та $W_{zag j,k}$ (по групі показників якості персоналу).

$$R_{jk} = \frac{\sum_{i=1}^{n1} \left(\frac{e_{ijk}}{\max_j e_{ikj}} \right) \times K_1}{n1} + \frac{\sum_{i=1}^{n2} \left(\frac{b_{ijk}}{\max_j b_{ijk}} \right) \times K_2}{n2} +$$

$$+ \frac{\sum_{i=1}^{n3} \left(\frac{l_{ijk}}{\text{norm } l_i} \right) \times K_3}{n3} + \frac{\sum_{i=1}^{n4} \left(\frac{p_{ijk}}{\max_j p_{ijk}} \right) \times K_4}{n4} +$$

$$\frac{\sum_{i=1}^{n5} \left(\frac{w_{ijk}}{\max_j w_{ijk}} \right) \times K_5}{n5} \quad (5)$$

де R_{jk} – загальний рейтинг j -го підприємства за k -й рік;

e_{ijk} , b_{ijk} , p_{ijk} , w_{jk} – значення i -го коефіцієнту групи показників рентабельності, ділової активності, майнового стану, якості персоналу по j -му підприємству за k -й рік;

l_{ijk} – скориговане значення i -го коефіцієнту групи показників фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності по j -му підприємству за k -й рік;

$\max_j e_{ijk}$, $\max_j b_{ijk}$, $\max_j p_{ijk}$, $\max_j w_{ijk}$, – максимальне значення i -го показника відповідно по групі показників рентабельності діяльності підприємства, групі показників ділової активності, групі показників майнового стану та групі показників якості персоналу серед j підприємств за k -й рік;

$\text{norm } l_i$ – нормативне значення i -го показника по групі показників фінансової стійкості та ліквідності;

n_1 , n_2 , n_3 , n_4 , n_5 – кількість показників за групами показників діяльності підприємств;

K_1 , K_2 , K_3 , K_4 , K_5 – ваговий коефіцієнт відповідно показників рентабельності діяльності підприємства (0,2), показників ділової активності (0,2), показників фінансової стійкості та ліквідності (0,3), показників майнового стану (0,2), якості персоналу (0,1). Визначається експертним шляхом.

Узагальнюючий показник рейтингової оцінки по кожному підприємству повинен виконувати умову $0 > R_{jk} > 1$ [4].

Отримані розрахунки по групі досліджуваних сільськогосподарських акціонерних товариств Харківської області за наведеною методикою приведені в табл. 5.

Здійснивши розрахунки за наведеною методикою ми отримали досить суперечливі результати. По-перше, недосконалим вважаємо встановлену умову виконання узагальнюючого показника рейтингу інвестиційної привабливості ($0 > R_{jk} > 1$). По-друге, за деякими підприємствами ми отримали результати, які не виконують встановленої умови. Це відбувається за рахунок того, що у даній методиці по групі показників фінансової стійкості та ліквідності отримані значення порівнюються з нормативними, а не з максимальними по групі підприємств. Для уникнення суперечностей при оцінці частини показників,

вважаємо за доцільне, там де перевищуються нормативні значення, отримані дані прирівнювати до одиниці.

5. Узагальнюючий показник рейтингу рівня інвестиційної привабливості підприємства за методом комплексних групових коефіцієнтів по групі сільськогосподарських акціонерних товариств Харківської області у 2013 р.

Підприємство	Рейтинг, $R_j \rightarrow 1$	Місце у рейтингу
ПАТ "Таверівське"(Богодухівський р-н)	14,4047	1
ПАТ "Сад 1"(Богодухівський р-н)	2,3788	2
ПАТ"Лозівське"(Лозівський р-н)	1,6681	3
ПАТ "Сад 2"(Харківський р-н)	0,7511	4
ПАТ "Федорівське"(Великобурлуцький р-н)	0,7467	5
ПАТ "Известия"(Близнюківський р-н)	0,7447	6
ПАТ "Ульяновське"(Богодухівський р-н)	0,7076	7
ПАТ"Племінний завод" (Зміївський р-н)	0,5157	8
ПАТ"Насіння-Красноград"(Красноградський р-н)	0,5027	9
ПАТ "Підсереднє" (Великобурлуцький р-н)	0,4978	10
ПАТ "Вербівське" (Балаклеївський р-н)"	0,3063	11
ПАТ "Ізюмське" (Ізюмський р-н)	0,2189	12
ПАТ "Насінневе" (Кегичівський р-н)	0,0117	13
ПАТ"Слобожанський" (Чугуївський р-н)	-1,4924	14

Джерело: розраховано автором на основі статистичної звітності підприємств

Також, на наш погляд дана методика не враховує особливостей аграрного виробництва, а саме до складу показників не включені дані про наявність, стан та ефективність використання землі. Інвесторів безпосередньо цікавитимуть дані про площу сільськогосподарських угідь підприємства, якість землі, ефективність використання земельних ресурсів, особливості орендних відносин.

Проведені розрахунки з визначення інвестиційної привабливості групи акціонерних підприємств Харківської області різними методами (зокрема, матричною методикою та методом комплексних групових коефіцієнтів) дозволили сформулювати порівняльну таблицю результатів та провести ранжування підприємств згідно з отриманими даними (табл. 6).

6. Узагальнюючі показники та ранжування підприємств за рівнем інвестиційної привабливості по групі сільськогосподарських акціонерних товариств Харківської області за 2013 р.

Підприємство	Матрична методика		Метод комплексних групових коефіцієнтів	
	Значення показника	Місце у рейтингу	Значення показника	Місце у рейтингу
ПАТ"Племінний завод" (Зміївський р-н)	2,1	1	0,5157	8
ПАТ"Лозівське" (Лозівський р-н)	2	2	1,6681	3
ПАТ "Таверівське" (Богодухівський р-н)	2	2	14,4047	1
ПАТ "Ульяновське" (Богодухівський р-н)	1,8	3	0,7076	7
ПАТ "Підсередне" (Великобурлуцький р-н)	1,5	4	0,4978	10
ПАТ "Известия" (Близнюківський р-н)	1,4	5	0,7447	6
ПАТ "Федорівське" (Великобурлуцький р-н)	1,3	6	0,7467	5
ПАТ "Вербівське" (Балаклєївський р-н)	1,3	6	0,3063	11
ПАТ"Слобожанський" (Чугуївський р-н)	1,3	6	-1,4924	14
ПАТ"Насіння-Красноград" (Красноградський р-н)	1,3	6	0,5027	9
ПАТ "Насінневе" (Кегичівський р-н)	1,2	7	0,0117	13
ПАТ "Сад 1" (Богодухівський р-н)	1,2	7	2,3788	2
ПАТ "Сад 2" (Харківський р-н)	1,2	7	0,7511	4
ПАТ "Ізюмське" (Ізюмський р-н)	1,2	7	0,2189	12

Джерело: розраховано автором на основі статистичної звітності підприємств.

У результаті розрахунків ми отримали таблицю даних, що характеризує інвестиційну привабливість акціонерних товариств Харківської області, яка містить як оцінку показників з позитивними, так із

негативними значеннями. Наявність протиріч у даних двох видів оцінок свідчить про те, що наведені методики не дозволяють достатньо точно та об’єктивно охарактеризувати інвестиційну привабливість підприємств.

Таким чином, за результатами оцінки за наведеними методиками було одержано неоднозначні результати по одним і тим же підприємствам. Так, ВАТ «Сад 1» за матричною методикою посіло сьоме місце, а за методом комплексних групових коефіцієнтів друге. А ВАТ «Племінний завод» навпаки за матричною методикою займає перше місце у рейтингу, а за методом комплексних групових коефіцієнтів – восьме.

Проведений аналіз показав, що різні методи визначення рівня інвестиційної привабливості приводять до неоднакових результатів, що наочно представлено у таблиці 6. Таким чином, недостатня пропрацьованість даного питання обумовлює необхідність створення методу оцінки, що дозволив би адекватно встановити рівень інвестиційної привабливості.

Висновки. Розглянуті методики мають певні недоліки при визначення інвестиційної привабливості підприємства і таким чином викривляють інформацію про стан підприємства як об’єкта інвестування. А саме, в матричній методиці не враховується отримання від’ємного значення показника. Внаслідок цього, вважаємо за доцільне по показникам, які мають від’ємні значення в матричній моделі ставити оцінку нуль. Проведені розрахунки за методом комплексних групових коефіцієнтів показали, що в даній методиці по групі показників фінансової стійкості та ліквідності отримані значення порівнюються з нормативними, а не з максимальними по групі підприємств. Для уникнення суперечностей при оцінці частини показників, вважаємо за доцільне, там де перевищуються нормативні значення, отримані дані прирівнювати до одиниці.

Разом з тим слід зазначити, що дані методики не враховують особливостей сільськогосподарського виробництва. Зокрема, до складу оціночних показників варто включити групу показників, що характеризують якість землі, ефективність її використання, особливості орендних відносин в досліджуваному підприємстві.

Реалізація цих пропозицій дасть змогу більш достовірно та якісно оцінювати інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств. На перспективу подальші дослідження необхідно спрямувати на розробку методики оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, яка б дала змогу досить достовірно

оцінити стан підприємства і дати відповідь на питання про доцільність інвестування даного об'єкта.

Бібліографічний список: 1. Вініченко І.І. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств / І.І. Вініченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 18. – С. 2-6. 2. Вініченко І.І. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств : монографія / І.І. Вініченко. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 444 с. 3. Вініченко І.І. Удосконалення методики оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств / І.І. Вініченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 5. – С. 8-11. 4. Мешков А.В. Оцінка і підвищення інвестиційної привабливості підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд.екоп.наук / А.В. Мешков. – Донецьк, 2004. – 19 с. 5. Гуторов О.І. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств / О.І. Гуторов, К.М. Крамаренко // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 69-73. 6. Мамонова К.М. Інвестиційна привабливість як необхідна складова інвестиційного процесу: концептуальні підходи до її визначення та аналізу / К.М. Мамонова // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. /Дніпропетр. нац. ун-т., 2008. – Вип. 235. – Т. IV. – С. 844-853.

Ю.В. Вашечко. Методы оценки инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных предприятий. В статье были рассмотрены методические подходы к оценке инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных предприятий. Проведен сравнительный анализ инвестиционной привлекательности по матричной методике и методом групповых коэффициентов на примере группы аграрных предприятий Харьковской области. Доказано, что эти методики дают противоречивые результаты и имеют не точности в оценке. Предложены пути их усовершенствования для получения максимально достоверной информации о сельскохозяйственном предприятии как объекте инвестирования.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, инвестиции, методические подходы, матричная методика, метод комплексных групповых коэффициентов, финансовое состояние.

Yu. Vashechko. Evaluating methods of the investment attractiveness of the agricultural enterprises.

For today's Ukraine, in the conditions of economic and political instability, the actual problem is the choice for investments of agricultural

enterprises that have the best prospects for development and can provide high investment efficiency. The basis of this choice is the evaluation of investment attractiveness of the investee, which should answer the question where, when and how many resources the investor can direct to obtain the maximum benefit from the investments.

Considered methods have certain demerits while determining the investment attractiveness and thus misrepresent information about the enterprise as an object of investment. Namely, the matrix method is not considered getting negative value of the indicator. Consequently, we consider it to be expedient for the indicators that have negative values in the matrix model put zero mark. Calculations made by the method of complex group coefficients have shown that in given technique on the group of indicators of financial stability and liquidity the values obtained are compared to normative, not a maximum ones on the group of companies. In order to avoid controversies in the assessing the part of values, we consider it to be advisable, the data obtained equate to one in those cases where normative values are exceeded. However, it should be noted that involved methods do not take into account the peculiarities of agricultural production. In particular, the group of indicators of the quality of the land, the effectiveness of its use and the peculiarities of the lease relations in the investigated enterprise should be included to the group of the estimated indicators.

Implementation of these proposals will make it possible to evaluate the investment attractiveness of the agricultural enterprises more reliable and qualitatively.

Keywords: investment attractiveness, investment, methodological approaches, matrix method, the method group of complex factors, the financial condition.